

Het zijn gewoon onze jongens

Van onze redacteur

Marokkaanse jongens zijn zo ongeveer synoniem met overlast, intimidatie en criminaliteit. Vaak wordt hun gedrag verklaard vanuit hun achtergrond door politiek en media. Maar die verklaring deugt niet, stelt criminoloog Jan Dirk de Jong (VU), die jarenlang etnografisch onderzoek deed onder de Marokkaanse straatjongens in de wijk Overtoomse Veld in Slotervaart.

Groepen Marokkanen in de grote steden en een aantal kleinere steden zorgen voor overlast en worden door politie en publiek als uitdagend en agressief ervaren. Het 'Marokkanendrama' beheerst al jaren de media en menig stedelijk beleidsplan worstelt met het probleem. Vaak wordt hun afkomst als oorzaak voor hun gedrag genoemd, soms wordt het geweten aan hun geloof, de islam. Maar hoe meer we ze als 'kut-Marokkanen' of Marokkaanse straatterroristen bestempelen, hoe meer we de problemen juist versterken, zo concludeert De Jong in zijn proefschrift *Kapot moeilijk*, waarop hij afgelopen donderdag promoveerde. 'We moeten deze jongens in de eerste plaats beschouwen als "onze" jongens. Geen Marokkaanse, maar Nederlandse straatjongens.'

Wat was de aanleiding om dit onderzoek te gaan doen?

Ik ben er een beetje ingerold. Tijdens mijn stage begon ik onderzoek te doen onder Marokkaanse jongeren voor een studie van het ministerie van Justitie naar jeugdbendes. Ik kende helemaal geen Marokkanen en het leek me wel spannend. Het on-

derzoek leidde later tot mijn scriptie en uiteindelijk tot mijn promotieonderzoek. Wat ik wilde onderzoeken werd me pas duidelijk tijdens het onderzoek. In 1999 ging ik voor het idee van de straat op, niet gehinderd door enige kennis. Ik had er geen idee van hoe de structuren en de groepsdynamica op straat in elkaar staken. Ik kon alleen afgaan op wat mij wel bekend was, namelijk dat het gedrag van de jongens aan hun Marokkaanse achtergrond lag. Met die culturele bril op ging ik het veld in.

Hebben we niet allemaal zo'n bril op? Ja, het is een lekkere bril, een veilige bril. Het is de mens eigen om dingen die je niet begrijpt zover mogelijk van je af te plaatsen en ze af te schilderen in hokjes van etniciteit en geloof. De onderzoeksvraag is of dat wel wetenschappelijk onderbouwd is, of de Marokkaanse achtergrond hun gedrag op straat verklaart.

Heeft die Marokkaanse cultuur dan helemaal geen invloed op het gedrag van die jongens?

We kunnen niet bewijzen dat de culturele achtergrond de hoofdfreden is. Aan de andere kant wil ik ook niet al te stellig zeggen dat cultuur er niets mee te maken heeft. Het is alleen niet aantoonbaar. Alleen door steeds maar te hameren op die Marokkaanse achtergrond vererft het. Waarom doen we dat dan nog? We moeten meer focussen op waar het om draait, zoals hoe het is om als groep te wonen in een achterstandsbuurt, of wat de effecten zijn om als buitenlander in Nederland te wonen.

Toch, als je kijkt naar zich misdragende probleemjongeren in de grote steden, dan lijken deze toch vooral van Marokkaanse afkomst te zijn?

De Hollanders haten ons toch maar

Relatief veel bewoners in de achterstandswijken hebben nu eenmaal Marokkaanse ouders. Dat is gewoon een sociaal-geografische verklaring. Daardoor komen zij veel meer in beeld. Vervolgens richt de aandacht zich op hun culturele achtergrond, in plaats van op hen als groep in een achterstandswijk. Elke keer als die afkomst wordt benadrukt in de media, raakt de perceptie in het land vertekend. Zo zijn het telkens weer de Marokkanen die slecht in het nieuws komen. Bij de jongeren treden daarom verhevingen op in hun groepsgegedrag. Dat zit hem niet zozeer in de cultuur maar in de effecten op de groepsdynamiek die ontstaan dankzij de hoek waarin ze worden gedrukt. Ze gaan zich gezamenlijk afzetten tegen de 'zij'-groep, de Hollanders, de kaaskoppen. De jongens krijgen het idee dat ze alleen slagen als ze door hun vriendjes op straat worden geaccepteerd als 'kapot moeilijk' [straattaal voor 'verschrikkelijk stoer'-red.].

Waarom hoor je dan toch zo weinig van andere groepen?

Ik denk dat je bij andere groepen dezelfde processen ziet. De Antillianen in ons land hebben ook een slechte naam. Als het gaat om delicten zouden we voor hen banger moeten zijn,

Jan Dirk de Jong: 'Aan weer een multicultureel festival in de Schilderswijk hebben de bewoners niks. Wat ze vertrouwen geeft is als we gewoon met z'n allen samenwonen en werken, zonder daar te veel nadruk op te leggen. Het moet normaal zijn dat er iemand met een tulband op naast je in de tram zit.' Foto: Johannes Abeling

omdat zij veel meer met vuurwapens rondlopen en zeer ernstige mishandelingen plegen. Dat draagt bij hen weer bij aan de status op straat. Maar qua omvang springen ze veel minder in het oog. Je vindt er wel dezelfde groepsprocessen. Ook in het buitenland zijn ze hetzelfde. Als we die extra aandacht voor de Marokkanen

leggen. Het moet normaal zijn dat er iemand met een tulband op naast je in de tram zit. Dat je met die persoon gewoon kan praten over zijn cultuur of geloof.

Hoe kan je dat nu bereiken in specifiek beleid?

De overheid moet vooral de randvoorwaarden creëren. We moeten niet te veel inzetten op het 'hoi, hoi, we leven met elkaar'. Maar het praktiseren dus. Wel mag de overheid meer aandacht geven aan jeugdcriminaliteit op zich. Wat gaan we daar nu precies mee doen? We moeten de mouwen opstropen en eens goed kijken naar de lopende projecten. Dat betekent bijvoorbeeld geld van projecten die niet effectief zijn herinvesteren in projecten die wel werken. We moeten echt investeren in de jongeren en hen de juiste psychosociale omgeving bieden zodat ze later niet buiten de boot vallen. Natuurlijk

En daarom haten wij hen ook

moet ook de aanpak van armoede een prioriteit zijn. Dat we elkaar lief en aardig moeten vinden, dat komt wel later.

Wat vinden de jongens zelf van integratie?

Ze zijn er vrij negatief over. Als je jarenlang in een niet zo florissante omgeving opgroeit en de druk van het systeem enorm ervaart, dan heb je weinig hoop meer. Dan is het allemaal de schuld van de samenleving. 'De Hollanders haten ons toch maar en daarom haten wij hen ook.' Zolang die wij/zij-cultuur in stand wordt gehouden is het voor hen moeilijk om aan werk te komen. 'Dan probeer ik werk te krijgen en

dan krijg ik het niet', zeggen ze dan. Daarnaast dragen jongens zelf ook bij aan die wij/zij-sfeer. Als groep wil je jezelf onderscheiden van andere jeugdgroepen in de stad. Dat doe je bijvoorbeeld door extra te hameren op je eigen Marokkaanse achtergrond. Dat geeft wat extra jus. En zo ga je ook wel eens gekke dingen doen en overdrijven. Zo ontstaan uitspraken dat het echt iets typisch Marokkaans is om voor elkaar op te komen of dat je als Marokkaan zo wordt gediscrimineerd. Sommige uitspraken praten de jongens na van de media, anderen verzinnen ze zelf.

Is er nog wel hoop voor dit soort jongens dan?

Jazeker. Ik denk dat deze processen wel degelijk kunnen worden doorbroken. We hebben het eerder gezien met de Surinamers in de jaren '70, die werden als onbetrouwbaar en als messentrekkers gezien. Net als de Molukkers voor hen. Nu hoor je nooit meer zulke geluiden over deze groepen. Nooit heeft iemand het ooit over een tsunami van Surinamers gehad. Dus nogmaals, we moeten ons niet te veel neerleggen bij de Marokkanen. Wat je ook ziet zijn steeds meer positieve voorbeelden. Mensen als Marcouch, Aboutaleb en Najib Amhali openen bijvoorbeeld deuren voor andere Marokkanen. De overheid kan daar een handje bij helpen door de Nederlanders te helpen de gekleurde bril af te zetten en door het zelf ook te doen. We moeten niet te spastisch doen over het samenleven met zoveel culturen. We moeten het gewoon doen. Dat normale daar draait het om.'

Maar moet je als overheid bijvoorbeeld ingrijpen als het fout dreigt te gaan met de randvoorwaarden? Mag je dan ingrijpen achter de voordeur, zoals dit kabinet wil?

Als het zo erg is dat gezinnen hun kinderen geen ontbijt geven of ze op straat zetten omdat het thuis te druk is of ze zonder enige begeleiding laten opgroeien dan mag je daar als overheid wel wat aan doen. In principe moeten ouders zelf leren hun kinderen te ondersteunen. Opvoedprojecten moeten wel resultaten boeken. Dat is altijd lastig in te schatten. Betekent zo'n project bijvoorbeeld een uurtje per week of de thee en de ouders opdragen meer te vragen hoe het was op school? Moet het een checklist zijn, waaraan de ouders moeten voldoen? Ik denk dat we moeten werken aan het besef dat we collectief verantwoordelijk zijn voor onze kinderen, onze buurt en onze samenleving. We moeten kinderen niet aan hun lot overlaten. Die hebben soms behoefte aan grenzen, of juist aan complimentjes. Als ouders het echt niet kunnen of het gewoonweg verdommen dan is het 'sorry, wij nemen het over vanaf hier'.

Is dan dreigen met korten op kinderbijslag een goede maatregel?

Het is heel stoer om zo iets te roepen. Maar wat lost het op? Met alleen straffen zit je weer in de marge aan de achterkant te rommelen. Aan de voorkant, daar moet je zijn. Hoe gaat het met de kinderen?

Pieter Verbeek

Jan Dirk de Jong: *Kapot moeilijk. Een etnografisch onderzoek naar opvallend delinquent groepsgegedrag van 'Marokkaanse' jongens.*

Uitgeverij Aksant, Amsterdam 2007. ISBN 979 90 5260 2769. Prijs: € 27,50

STAATSCOURANT

SINDS 1814

Redactie
Wvd. hoofdredacteur: drs. W.M.C. de Jong
Eindredacteur: P.C.M. Brouwers

Openbaar bestuur, sociaal, thema: J. Cohen MA, drs. H. Hauser, drs. P. Verbeek, J.J.F.M. Zonneveld.
Ruimte, financiën, economie: drs. M.F. van den Toorn (coördinator), drs. C.H. van Rossum, drs. R.J. Sande.

Officiële Publicaties: F. de Kroon (coördinator), J. Schogt Opmaak- en beeldredactie: A. van der Velde (coördinator), K. Boschi, A.J. Frijtman, Th.J. Kamps, J.M. Koorevaar.

Vaste medewerkers: mr. A.E. van Almelo, mr. O.W. Brouwer, drs. W.F.L. Buschgens (Brussel), J. van Buuren, dr. R.F.W. Diekstra, prof. mr. J.J.M. Giele, mr. K. de Greef, mr. F.A. Peppelenbosch, drs. E. Sanders.

Nieuwsvijver: ANP, Fiscanet en Cerberus.
Redactiesecretariaat: C.L. van der Meulen

Redactieadres: Redactie Staatscourant
Postbus 20020, 2500 EA Den Haag
Bezoekadres: Prinses Margrietplantsoen 88,
2595 BR Den Haag
telefoon: 070-378 96 39; fax: 070-385 55 05
e-mail: staatscourant@sdu.nl
internet: www.staatscourant.nl
e-Staatscourant: via www.staatscourant.nl

Advertentieafdeling: P.G.J.M. Driessen
Een brochure met tarieven en voorwaarden van advertenties wordt op aanvraag toegezonden. Kopij voor advertenties richten aan: Advertentieafdeling Staatscourant, Postbus 20020, 2500 EA Den Haag
telefoon 070-378 95 46; fax: 070-385 27 89
e-mail: adv.staatscourant@sdu.nl

Op alle opdrachten tot plaatsing van advertenties in de Staatscourant zijn de Advertentievoorwaarden Staatscourant van toepassing, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel Haaglanden onder nummer Hr. 27124000. Eventuele Algemene Voorwaarden van de opdrachtgever worden niet aangevaard.

Abonnementen: De Staatscourant verschijnt op werkdagen en is onderdeel van het pakket Sdu Wet & Recht. De prijs van een jaarabonnement is € 356; halfjaarabonnement € 186; kwartaalabonnement € 90; proefabonnement van 1 maand € 15,50. De prijs van een los nummer is € 4,05. Deze prijzen zijn exclusief BTW en inclusief verzend- en administratiekosten.

Sdu Klantenservice: Abonnementenadministratie, verkoop losse publicaties, klachten over verzending en facturering; Postbus 20014, 2500 EA Den Haag; telefoon 070-378 98 80; fax: 070-378 97 83; e-mail: sdu@sdu.nl

Uitgever:
drs. M.R. Bom (070-378 98 77)

De Staatscourant is een uitgave van Sdu Uitgevers bv, Den Haag.
Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van (de inhoud van) deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij Sdu Uitgevers bv e.o. de betreffende auteur.
De publicatierichten van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie zijn geregeld met Beeldrecht te Amstelveen.

ISSN 1566-7235